

Plagiátorství a „účinný“ trest

O podvádění a plagiátorství na školách se poslední dobou začalo víc mluvit a různé univerzity se s tímto nešvarem snaží více či méně aktivně bojovat. Nedávný článek na toto téma v Respektu (<http://www.respekt.cz/clanek.php?fIDCLANKU=1336&fIDROCNIKU=2008>) jako ilustraci dodává i případ studentky z nejmenované veřejné vysoké školy, která za sebou již měla 4 roky bakalářského studia, pak opsala referát a byla bezpodmínečně vyloučena. A co se dělo dál? „Nastoupila znovu do prvního ročníku, většinu zkoušek jí na škole nakonec uznali. Musela zaplatit 19 tisíc korun, protože pátý rok studia je zpoplatněný. V lednu obhájila bakalářskou práci, s půlročním zpožděním oproti plánu.“

Tohle je na mě silné kafe. Sotva si dovedu představit větší výsměch snaze bojovat proti podvádění. Je vůbec možné, že by nějaká škola byla s prominutím tak přihlouplá, aby znovu přijala studentku, kterou předtím za podvod vyhodila? A dokonce jí ještě uznala předchozí studium? (Ponechme stranou fakt, že ona studentka měla vůbec žaludek na dveře školy znovu zaklepat.) Signál vyslaný studentům je jasný: Trestem za podvádění není skutečný vyhazov, ale jen prodloužení studia a pokuta v řádu průměrné měsíční mzdy.

Napadá mě několik aspektů:

1. Opravdu nemyslím, že ona škola byla tak hloupá. Spíše ke svému překvapení zjistila, že jakmile se jednou vyhozený student znovu přihlásí, tak jeho černou minulost během přijímacího řízení ani nemůže brát v potaz. Zkrátka má velmi formální pravidla, o přijetí rozhodují výsledky u přijímacích zkoušek, maturitní vysvědčení a podobné objektivní faktory. Z toho plyne závěr, že nebude stačit jen vytvářet komise, které budou podvodníky chytat, usvědčovat a trestat, ale že boj proti plagiátorství se bude muset odrazit i v dalších sférách činnosti univerzit. Zavést pravidlo, že student jednou vyloučený pro podvod nebude moci být vícekrát přijat, je samozřejmým začátkem. Dalším je vyšší využívání zkoušek a studijních povinností, u kterých se nedá dobře podvádět. (Už nemá smysl dávat studentům domů eseje na téma, které bylo mnohokrát popsáno. Buďto originální téma, nebo eseje psané ve škole – a bez internetu :)).
2. Jestli školy se začnou bránit tomu, aby přijímaly své vlastní podvodníky, měly by se bránit i tomu, aby přijímaly podvodníky vyloučené z jiných škol. Jsem zvědavý, jestli vznikne poptávka po vytvoření databáze akademických podvodníků a plagiátorů, obdobné registru dlužníků, který používají banky. (A jsem zvědavý, jaké klacky bude tomuto žádoucímu projektu házet pod nohy Úřad na ochranu osobních údajů).
3. Podle současných zákonů (prý) nelze odebrat akademický titul, i když se později zjistí, že jej absolvent získal podvodem. Dávám všanc úvahu, zda není čas na změnu. Ať již na úrovni akademické (aby univerzita sama mohla rozhodnout o odejmutí titulu, pokud se prokáže podvod) nebo trestněprávní (za trestný čin podvodu trest odnětí titulu). Sám zatím nemám pevný názor. Na jedné straně je nepřijatelné, aby mezi námi chodili ti, kteří diplomku sami nenapsali a o kterých se to ví, a nadále si uváděli kolem jména tituly. Na druhé straně školy by se měly v první řadě starat, aby podvodnou cestou nešlo vůbec dostudovat, takže možnost odebírat tituly dodatečně jim může dát perverzní motivaci oslabit proti-plagiátorská úsilí. Každopádně tím, jak se podvádění díky počítačům a internetu v poslední době rozšířilo, jsou argumenty pro silnější, než třeba před 15 lety.